

BESLUT

2021-10-18 Dnr: 20/05550

SAKEN

Uppdrag granskning: Makt till varje pris, SVT1, 2020-09-02 och *Uppdrag granskning: Makt till varje pris del 2*, SVT1, 2020-09-09, program om en granskning av aktörer i en kommun; fråga om opartiskhet, saklighet och bestämmelsen om respekt för privatlivet

BESLUT

Programmen frias. De strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet eller mot bestämmelsen om respekt för privatlivet.

PROGRAMMEN

Uppdrag granskning den 2 september 2020

Programmet handlade om Socialdemokraterna (S) i en svensk kommun runt valet år 2010 och om relationer mellan partiet, ett byggbolag, en religiös församling och en idrottsförening. Inledningsvis i programmet sades bland annat följande av en reporter.

Jag åker genom en del av Sverige där stödet för (S) är som svagast, men [kommun] var under många år ett lysande undantag. Här skördade partiet närmast osannolika framgångar. Då styrdes kommunen av det unga stjärnskottet [A]. En politiker som inte var främmande för att ta till djärva grepp för att locka nya väljare. Det pratades om [A]-effekten. Men kan det finnas fler förklaringar till framgångarna? Vi hittar bevis för att det i [kommun] under den här tiden finns en hemlig pakt mellan Sveriges största parti, Sveriges största byggbolag och en lokal ledare för en tongivande folkgrupp i kommunen. Det handlar om tjänster och gentjänster där enskilda personer utnyttjar sin maktställning för egen vinning.

Reportern sa sedan bland annat att kommunpolitikern A år 2010 gjorde sitt absolut bästa val i kommunen, med över 42 procent av rösterna. En bit in i programmet intervjuades A som bland annat sa att anledningen till hans valframgångar var att han arbetat hårt och lyssnat på vad invånarna i kommunen ville ha. Flera socialdemokrater i kommunen intervjuades också. Därefter syntes ett inslag där A talade i kommunfullmäktige samtidigt som reportern sa bland annat följande.

Men [A] klarar förstås inte allt det här på egen hand. Vid samma tid etablerar sig ett välkänt byggbolag i kommunen, ett bolag som till slut blir helt dominerande, Peab. [...] Och inget byggprojekt är större än [byggprojekt]. [...] Här ska det byggas 900 bostäder, ett projekt som kommer att sträcka sig långt in i framtiden och det är Peab som ska bygga alltihop, efter att ha förvärvat marken av kommunen. [...] Försäljningen av marken till Peab är en av de största affärerna i kommunens historia. [...] Men det kommer visa sig att [byggprojekt] är en del av ett större upplägg mellan Peab och (S) som bara en handfull personer känner till.

Längre fram i programmet sa reportern bland annat att A i början av år 2013 plötsligt avgick från sina uppdrag och att (S) i kommunen därefter plågades av inre stridigheter. Reportern sa också att Peab internt började utreda sina affärer i kommunen. Därefter sa reportern bland annat följande.

Några år efter att [A] lämnat kommunen, åkte jag till [kommun] första gången. (S) styrde då fortfarande kommunen och vi hade hittat märkliga kopplingar mellan (S) och den stora gruppen syrianer i [kommundel]. Det handlade bland annat om en pizzeria som fick stå kvar trots att den stred mot gällande detaljplan och saknade bygglov. Och en misstänkt spelhåla i en gammal klubbstuga, som tilläts fortsätta trots att de som höll till här inte betalat någon hyra till kommunen på över tio år. Det visade sig att både pizzerian och den gamla klubbstugan hade kopplingar till en och samma person, en ledande gestalt bland syrianerna i [kommundel] som också råkade vara socialdemokrat. Reaktionerna på att en partikamrat verkade ha fått personliga fördelar i kommunen blev starka och ledde till att (S) förlorade makten efter att ha styrt i [kommun] i 15 år.

Samtidigt visades bland annat bilder på en pizzeria, ett rött hus och en polis som talade med reportern. Det visades också suddiga bilder på människor innanför ett fönster.

En bit in i programmet sa reportern bland annat följande.

Men det vi såg spåren av i vårt reportage från 2017 börjar långt tidigare. Vi börjar därför med att granska samtliga Peabs byggprojekt i kommunen under (S) glansdagar och behöver gräva djupt i kommunens arkiv. [...] Det är snart ett alldeles särskilt byggprojekt som fångar vårt intresse. Ett byggprojekt som involverar såväl (S), Peab som den syrisk-ortodoxa församlingen och som börjat planeras redan 2002. [...] Det är då [A] för första gången låter höra talas om sig som Sveriges yngsta kommunstyrelseordförande någonsin. [...] Han är bara 24 år när han värvas av (S) i [kommun] och på kort tid lyckas vända opinionen i kommunen. [...] Men valvinsten är kontroversiell och knapp. Det skiljer bara 28 röster mellan blocken. Oppositionen har sin förklaring till valförlusten.

Därefter visades ett inslag från *Uppdrag granskning* den 26 april 2017 där reportern intervjuade en moderat politiker tillika kommunstyrelsens ordförande mellan åren 1998 och 2002. Politikern sa bland annat följande.

Ja, det är vår analys och det är väl så att det är inte bara statistiskt som vi tycker oss se det här utan det är ju också att de vi talar med ifrån de som tillhör syrianska kyrkan de har ju den här tomten och kyrkan, sin kyrka, som en väldigt hög prioritet. Och de många gånger sa att ja, vi röstade, -98 så röstade vi för Moderaterna, naturligtvis, därför ideologiskt ligger vi nära dem, men i 2002 års val då var det ju kyrktomten som gällde, så, så var det. [...] Sedan så kom ju då sossarnas företrädare [A] och det läckte ju ut då att han kunde sälja en tomt om de röstade på honom, för en krona.

Reportern sa bland annat att den syrisk-ortodoxa församlingen i många år fått samsas med Svenska kyrkan i den aktuella kommundelen och att en egen kyrka stod högt upp på önskelistan. Reportern sa också att församlingen i fråga hade ca 1500 medlemmar och att många av dem härstammade från samma by i Turkiet.

Därefter visades ett inslag från *Uppdrag granskning* den 26 april 2017 där A intervjuades om tomtförsäljningen och valrörelsen. Sedan sades bland annat följande av reportern samtidigt som bilder på en kyrka visades.

Villkoret för att församlingen skulle få köpa marken för en krona var att det i anslutning till kyrkan byggdes en större samlingslokal, eftersom det enligt kommunen fanns behov av en sådan. Tre dagar innan succévalet 2010 står kyrkan i [kommundel] färdig. I valdistrikten runt kyrkan har (S) sitt starkaste fäste, med uppemot två tredjedelar av rösterna. Och det är i den nybyggda samlingslokalen som partiet håller sin valvaka.

Reportern sa sedan bland annat att invigningen av kyrkan direktsändes i flera länder och att A satt längst fram i kyrkan under invigningen. Därefter visades bland annat ett inslag från kanalen *Suroyo TV* om invigningen av kyrkan. I inslaget sågs ordföranden för församlingen tacka A och kommunen för att ha fått kyrktomten till skänks. Reportern sa sedan bland annat följande.

Frågan om kyrktomten har prövas rättsligt och i en dom från 2004 i länsrätten slås det fast att försäljningen av tomten för en krona inte strider mot förbudet mot understöd till enskild eftersom kommunen i gengäld får en samlingslokal.

Sedan visades ytterligare ett inslag från *Suroyo TV* om invigningen av kyrkan. I inslaget intervjuade en programledare en församlingsmedlem, B, och följande sades enligt svensk textning från turkiska.

(Programledare) – Käre [B], är det en börda som lättat från era axlar? (B) – Det är klart, vår församling består ju av 350–400 familjer. Nu kommer vår söndagsskola och alla våra sociala aktiviteter att bli väldigt bra. Från och med nu kommer det alltid att vara aktivitet här.

Reportern sa sedan bland annat att samlingslokalen skulle kunna bokas via kommunens bokningssystem till en taxa bestämd av kommunen, men att det saknades statistik på hur många bokningar som gjorts genom åren. Reportern sa också att de få bokningsförfrågningar som gjorts hade vidarebefordrats direkt till kyrkan. Vidare sa reportern att församlingen uppgav att lokalen varit uthyrd en till två gånger i veckan men att redaktionen av cirka 200 föreningar i kommunen endast hade funnit två föreningar som hade bokat lokalen under de tio år som kyrkan funnits. Reportern sa också att skälet som uppgetts till att marken skänktes till församlingen var föreningarna i kommunens skriande lokalbehov.

En bit in i programmet intervjuades A och bland annat följande sades.

(Reporter) – Du, jag tänker så här, vem var det du hade mest kontakt med när du diskuterade den här kyrktomten? (A) – Med [B]. (Reporter) – Hur nära relation har du, hade du med honom? (A) – Han var ordförande i [idrottsförening] som var en framgångsrik

idrotts- och kulturförening, inte minst på fotbollssidan. Det var nog så vi lärde känna varandra skulle jag vilja säga, medlem i (S). Träffades ofta, en god relation skulle jag vilja säga.

Reportern sa sedan bland annat följande, samtidigt som bilder på B från kanalen *Assyria TV* visades.

[B] är en stark ledargestalt bland syrianerna i kommunen. Det är samma person som ägde pizzerian vid [kommundelscentrum], som fick stå kvar i strid med gällande detaljplan. Och som var ordförande i fotbollsklubben, som höll till här i den gamla klubbstugan och slapp betala någon hyra till kommunen. [B] ville inte ställa upp på någon intervju i vårt tidigare reportage från 2017, men efteråt tog han ordet på (S) medlemsmöte, där *Uppdrag granskning*s avslöjande diskuterades.

Det visades även bilder på en pizzeria, en röd stuga samt en stillbild på B. Därefter hördes en röstinspelning från (S) medlemsmöte den 13 maj 2017 där B sa följande.

Jag brinner för det här partiet, jag stödjer varenda person som är i det här partiet, men jag har inte gynnats av den här kommunen, till, till mig privat. Det, jag kände mig skyldig att rätta det här i dag. Jag har blivit av med alla mina kontrakt, men jag ger inte upp, jag har en sådan vilja och en envishet att jag ger inte upp. Jag kommer göra vad som helst, jag kommer att gå och knacka dörr för dörr. Jag kommer att gå och prata med varenda människa, ge min heder, för att Socialdemokratin ska vinna ensam i den här kommunen.

Reportern sa sedan bland annat Peab byggt kyrkan och att vd för Peab bostad vid den tiden var C. C visades i bild och reportern sa att det var A och C som gjorde upp de flesta av Peabs affärer i kommunen. Reportern sa också Peab under A:s tid planerade att bygga 2300 bostäder samt att bolaget byggde vägar, idrottsanläggningar och skolor i kommunen. I en intervju med A sa reportern bland annat att Peab varit det dominerande byggbolaget under A:s tid i kommunen och A fick svara på frågor om detta. Därefter sades bland annat följande av reportern, samtidigt som det bland annat visades bilder från en fotbollsarena där B syntes stå i publiken.

Men vi hittar fler samband mellan (S), Peab och den syrianska församlingen. Peab sponsrar fotbollslaget [idrottsförening], där [B] är ordförande. Sommaren 2008 når division 1-lagets sina största framgångar. Efter att ha slagit ut storlag som Örgryte, Häcken och Helsingborg når de kvartsfinal i Svenska cupen och tar emot Hammarby hemma inför rekordpublik. [...] Men Hammarby blir för svåra för [idrottsförening]. Kort efter förlustmatchen gör klubbens ordförande [B], kommunstyrelsens ordförande [A] och Peab Bostads vd [C] något som visar på närmare kopplingar dessa tre ledare emellan än vad vi först anade. De gör en privat semesterresa tillsammans.

Samtidigt visades stillbilder på A, B och C. Därefter intervjuades A och bland annat följande sades.

(Reporter) – Varför åker du, [B] och [C] till Istanbul 2008? (A) – Därför att det var en sedan tidigare bestämd resa. När jag var borta från politiken och inte visste att jag skulle komma tillbaka så fick jag besök av [B] och [C] hemma hos mig. [...] Och vid det mötet så bestämde vi att när det här är över [...] då tar vi och gör en resa tillsammans. [...] (Reporter) – Hur länge var ni borta? (A) – Tre, fyra dagar kanske. (Reporter) – Vad gjorde ni där då? (A) – En privat resa. (Reporter) – Det tyder på väldigt nära kontakter, att ni åker

på en privat resa tillsammans, du och [C] och [B]. (A) – Ja. Vi hade goda kontakter, men jag tycker också att det var goda skäl till det. Vi hade bestämt det 1,5 år då ungefär tidigare. Men den resan är helt privat.

Reportern sa sedan följande.

Vi ser hur de nära relationerna är något som alla kan dra nytta av. 2010, två år efter Istanbulresan är det val. [A] är en politiker i medvind. Samarbetet med Peab leder till en byggboom och [kommun] är Sveriges snabbast växande kommun. Peab hittar nu nya sätt att stötta (S) i valrörelsen.

Därefter sa reportern bland annat att Peab beställt och betalat för två valstugor som (S) använde sig av i valen åren 2010, 2014 och 2018. En faktura till Peab Bostad från firman som byggt valstugorna visades sedan i bild och reportern sa följande.

När vi får se fakturorna från byggbolaget till Peab ser vi att det faktiskt står valstugor, men det som förvånar mest är prislappen, över 400 arbetstimmar läggs ner och inklusive målarbeten landar kostnaden på smått häpnadsväckande 386 000 kronor exklusive moms.

Reportern sa sedan bland annat att Peab enligt redaktionens källor beställde och betalade två gigantiska valaffischer till (S). A och företrädare för Peab fick sedan frågor om detta. Tre andra socialdemokratiska politiker i kommunen intervjuades också. (S) ordförande år 2019 som även var revisor i partiet under den period som granskades i programmen sa bland annat att han inte kunnat se några fakturor eller protokoll som visade på att partiet skulle ha betalat valstugorna eller affischerna.

En bit in i programmet sades följande av reportern, samtidigt som stillbilder från ett byggprojekt visades i bild.

Men de märkliga omständigheterna kring valkampanjen 2010 tar inte slut här. Fakturorna på valstugorna betalas av Peab och läggs under projekteringskostnader i Peabs största byggprojekt i [kommun], [byggprojekt]. Och när vi hittar de här bilderna känns det som vi kommit något ännu större på spåren. Jag känner snart igen byggnaden. Det är [A]:s partikamrat [B]:s pizzeria i [kommundelscentrum] som renoveras på Peabs bekostnad. Vi får kontakt med en person som tidigare jobbat på Peab och som vet hur det gick till.

Därefter sades följande i en intervju med en tidigare Peabanställd.

(Tidigare Peabanställd) – Vi byggde om en grill åt honom. Åt [B] alltså, genom Peab. Peab köpte allt material och så fick vi bygga den där grillen och då kom [C] ner och [B] var jättestolt. (Reporter) – Du, hur mycket pengar la ni på pizzerian i [kommundel] när ni byggde om den? (Tidigare Peabanställd) – Jag tror att det är mer pengar än vad jag säger, men då var det inte bara vi. Det fanns andra som kom dit och jobbade. Jag kan tänka mig en halv miljon. Den var dyr.

I slutet av programmet sades bland annat följande av reportern, samtidigt som bland annat bilder på en pizzeria och en stillbild på B visades.

[C] vill inte svara på våra frågor utan hänvisar till Peab. När vi frågar Peab om det stämmer att de bekostade renoveringen av [B]:s pizzeria i [kommundelscentrum], och i så fall varför, svarar de via mejl: "Vi kommenterar vare sig innehåll i interna utredningar eller påståenden kopplade till enskilda individer. Denna värdering har gjorts med stöd av extern juridisk

expertis.” Restaurangägaren själv, [B] skriver i ett mejl till oss att Peab inte har betalat för någon flytt eller renovering av pizzerian. Han förnekar även att han ska ha haft något samarbete med Peab och (S). Efter hand får vi flera vittnesmål inifrån Peab som tecknar en bild av ett företag som tycks ha tappat kontrollen över situationen i [kommun]. Anställda pratar om mutor, vänskapskorruption och osunda affärer. Uppgifter som Peabs ledning har utrett, ska ha agerat på och hanterat.

Avslutningsvis i programmet sa en programledare bland annat följande.

Nästa vecka då fortsätter vi den här granskningen av den hemliga pakt i [kommun]. Hur har egentligen Peab agerat i kommunen och vad säger de själva om anklagelser om mutor?

Uppdrag granskning den 9 september 2020

Programmet inleddes med att en programledare bland annat sa följande.

Förra veckan kunde vi avslöja den dolda uppgörelsen mellan Sveriges största parti, (S), och Sveriges största byggbolag, Peab. Tillsammans hade de kunnat gynna varandra under många år i [...] kommun. Men hur ser egentligen sanningen om Peabs affärer ut? Och finns det rent utav anledning att tro att verksamheten varit brottslig? Här har jag ett utdrag ur Peabs egen interna utredning om affärerna i [kommun]. Peab själva hade nog önskat att de här uppgifterna inte hade lämnat huvudkontoret här bakom mig [...]. Rapporten avslöjar hur byggjätten mot projekt värda miljoner satte demokratin ur spel och Peab själva skriver här i om mutmisstankar. Frågan är varför de här uppgifterna hölls hemliga för omvärlden.

En bit in i programmet sa en reporter att A snart blev en tung spelare i (S) men att det bakom den framgångsrika fasaden dölde sig en hemlig pakt mellan Sveriges största parti, Sveriges största byggbolag och en tredje part, en lokal ledare för en stark folkgrupp i kommunen, syrianerna. Reportern sa att det var ett upplägg som väckte frågor om mutor, vänskapskorruption och osunda affärer.

Därefter besökte reportern Peabs årsstämma. I bild visades nyhetsinslag från olika nyhetskanaler där företaget uppgavs vara inblandade i olika muthärvor. Reportern sa att Peab hade gjort en internutredning om vad som hänt i den aktuella kommunen, men att företaget inte delade den externt. Reportern ringde sedan upp tidigare anställda i den aktuella kommunen och bland annat följande sades.

(Tidigare anställd 1) – Det var ett nära, nära samarbete mellan [A] och Peab så var det ju.
(Tidigare anställd 2) – Alltså det fanns ju kontakter mellan [A] och syrianska som jag kände att den här kan, är alltså inte säkert helt sunt.

Reportern sa sedan att programmet hittat bevis för att (S), Peab och den syrisk-ortodoxa församlingen i den aktuella kommunen gynnade varandra. Reportern sa bland annat att Peab byggde församlingens kyrka på mark som den socialdemokratiska kommunledningen skänkt till församlingen för en krona och att partiet vann många nya röster i kommundelen där kyrkan ligger. Därefter sa reportern att Peab blev det dominerande byggbolaget i kommunen och att de sponsrade (S) valkampanj med valstugor och valaffischer. Därefter sa reportern följande.

Efter hand tonar tre huvudpersoner fram. Kommunstyrelsens ordförande [A], Peab Bostads vd [C] och så en ledande gestalt bland syrianerna i kommunen, [B], socialdemokrat, egenföretagare och ordförande i den lokala fotbollsklubben. De umgås även privat och åker tillsammans på en semesterresa till Istanbul.

A, B och C presenterades med för- och efternamn. Därefter sades följande i intervjuer med tidigare Peabanställda.

(Tidigare Peabanställd 1) – Alla behöver ju ha någon ingångsport någonstans, [B], Peab, politiker. Peab behövde politikerna. (Tidigare Peabanställd 2) – Det som skulle bli något fint blev en skamfläck istället. (Tidigare Peabanställd 3) – Alla smörjde alla, det är ju så det gick runt.

Därefter sa reportern bland annat att det ett år efter A:s valvinst hölls ett möte om byggprojekt i kommunen mellan Peab, det kommunala bostadsbolaget och kommunledningen. Reportern sa att kommunledningen i det dolda presenterade för Peab vilka byggprojekt kommunen ville få igång. Därefter sa reportern att det i flera fall rörde sig om bostäder som Peab senare kom att bygga åt det kommunala bolaget. Det sades också att kommunen planerat ett bygge av en ny kommundel och att det var Peab som skulle bygga den efter att ha köpt marken av kommunen. Sedan sades bland annat följande av reportern.

Flera byggbolag är intresserade av att börja bygga, men Peab är beredda att betala mest för marken, 130 miljoner kronor. [...] Vi får uppgifter om en tredje part som har en roll att spela i den här markaffären. Fotbollslaget [...], och dess ordförande [B]. Laget har problem, trots att man har gått som en raket genom seriesystemet upp till division 2 är ryktet inte det bästa och inte heller ekonomin. Men lösningen är plötsligt inom räckhåll. Två veckor efter att köpekontraktet för [byggprojekt] undertecknats mellan Peab och kommunen skriver Peab Bostads vd [C] och klubbens ordförande [B] under ett sponsringsavtal.

En tidigare Peabanställd sa sedan att fotbollsklubben var känd för att vara stökig under matcher och att det var svårt att förstå varför Peab skulle vilja sponsra en sådan klubb. Därefter sa reportern följande.

Avtalet garanterar division 1-laget en miljon kronor under det första året, samtidigt som Peab tar på sig att bygga en ny klubbstuga för två miljoner kronor. Den byggs vid den nya hemmaarenan [...] som Peab bygger åt kommunen. Plötsligt har [B]:s fotbollsklubb fått en ny arena, ett nytt klubbhus, och en miljonsponsor. Men varför sluter [C] på Peab Bostad ett avtal som ger miljoner till en liten division 1-klubb?

En tidigare Peabanställd sa sedan att sponsringen av klubben var ett krav från C:s sida för att företaget skulle få igenom ett avtal med kommunen. Reportern intervjuade sedan A om ett köp- och exploateringsavtal som Peab tecknade med kommunen. Reportern sa också att avtalet var sammankopplat med sponsringsavtalet med idrottsklubben. Därefter sades bland annat följande av reportern.

När vi går igenom avtal, fakturor och banktransaktioner tillbaka i tiden ser vi att det är betydligt större summor i sponsring än vad vi förstade. Mellan åren 2005 till och med

2012 lägger Peab omkring tio miljoner kronor på sponsring av division 1-laget [...], inklusive bygget av klubbhuset.

Reportern ringde sedan upp C som avböjde att svara på frågor. En bit in i programmet visades delar ur Peabs internrapport och reportern sa bland annat att utredarna hittade märkliga fakturor i Peabs största byggprojekt i kommunen. Därefter sades följande av reportern.

Peabs sponsring av [idrottsförening] visar sig bara vara en i raden av förmåner, eftergifter och rena gåvor som Peab ger till syrianska föreningar och enskilda syrianska ledare i [kommun]. Enligt utredningen så rör det sig om mellan 50 och 70 miljoner kronor.

Reportern ringde sedan upp Peabs presschef som bad att få svara på frågor via mejl. Därefter sades bland annat följande av reportern, samtidigt som B, en pizzeria och en faktura med pizzerians namn på syntes i bild.

Men frågan är vad alla dessa pengar har gått till. Vi vet att fotbollsklubben [idrottsförening] har sponsrats med 10 miljoner kronor. Klubbens ordförande, [B], får dessutom sin pizzeria flyttad och renoverad på bekostnad av Peab. På fakturor ser vi att Peab betalar el-, ventilations-, rör- och snickeriarbeten för totalt 239 000 kronor. Men enligt källor inifrån Peab rör det sig om mer pengar.

Tidigare anställda på Peab intervjuades sedan och bland annat följande sades.

(Tidigare Peabanställd 1) – Vi byggde om en grill åt honom. Åt [B] alltså, genom Peab. Peab köpte allt material så fick vi bygga den där grillen och då kom [C] ner och [B] var jättestolt. (Tidigare Peabanställd 2) – Mycket av det här är ju krav från [A] till [C]. Där vi skulle göra vissa saker, bland annat flytta pizzerian. (Reporter) – Är du, är du helt säker på att det har funkatså? Kan det, kan det ha varit på något annatsätt eller det liksom [...] det finns ingen tvekan från din sida där? (Tidigare Peabanställd 2) – Ingen tvekan. (Tidigare Peabanställd 1) – Och då hade [C] blivit helt tokig för att det stod Peab på byggmaterial som de hade ställt upp det. (Reporter) – Okej, så man kunde härleda det till Peab? (Tidigare Peabanställd 1) – Ja. Han hade typ sparkat på virkeshögen och skrikit och stuckit därifrån.

Därefter sades följande av reportern.

Listan på förmåner och rena gåvor från Peab blir allt längre. När den syrisk-ortodoxa kyrkan i [kommundel] står färdig är församlingen skyldig Peab cirka 20 miljoner kronor. Pengar Peab väljer att inte driva in. Och enligt Peabs egna utredningar betalar man bland annat markarbeten hemma hos [B] och en annan familjemedlem för över 300 000 kronor. [B] är en ledargestalt som även oppositionen försökt att närma sig.

Ett tidigare oppositionsråd och senare kommunalråd i kommunen sa sedan följande om B i en intervju.

När jag kom till [kommun] och blev oppositionsråd så blev jag ju varse att, att han var en [...] spelare som man skulle bygga en relation med. Och jag hade ett möte med honom, och nu blir [...] det ju mitt ord här och ett antal år efteråt, men, men slutsatsen var väl: "vi är egentligen borgerliga, [A] har, har spelat sina kort gentemot oss väl, vad är du beredd att ge?"

Därefter sa reportern att redaktionen länge försökt intervjua B utan att lyckas och att de inför programmet ringt och mejlat B utan att få svar. Reportern besökte sedan B på B:s kontor. Reportern knackade på en dörr, B syntes i dörrspringan och bland annat följande sades.

(Reporter) – Hej [B], [reporter] *Uppdrag granskning*. (B) – Ja? (Reporter) – Kan vi prata lite? (B) – Nej, jag vill inte delta någonting. (Reporter) – Nej, men jag har ju några frågor till dig. (B) – Men jag vill inte höra. (Reporter) – Du vet ju precis vad det handlar om. Kan vi inte snacka lite grann? (B) – Nej. Nej, [...] ni får respektera mig nu. (Reporter) – Självklart respekterar vi dig. (B) – Nämen, respektera [reporter], lämna mig i fred. (Reporter) – Ja. (B) – Du har förstört mitt liv. Det räcker. [...] Lämna mig i fred. Du har förstört mitt liv. (Reporter) – Okej. (B) – Okej. Du har förstört mitt liv ordentligt. (Reporter) – Varför har Peab, varför betalade Peab din grill? (B) – Ingen har betalat någonting. Du hittar bara på. (Reporter) – Jag hittar inte alls på. Det finns i internutredningen.

B stängde sedan dörren. Därefter sades följande av reportern samtidigt som bland annat en stillbild på B syntes i bild.

Vi skriver en lapp med våra frågor och lämnar i dörrspringan. Två veckor senare får vi svar via mejl. [B] nekar till att Peab skulle ha bekostat flytt och renovering av hans pizzeria i [kommundel] och skriver till oss att "en annan byggare har utfört jobbet på beställning av mitt företag". Han nekar även till att Peab skulle ha bekostat markarbeten hemma hos honom. Familjemedlemmen skriver att han i sin tur köpt sitt hus av Peab och hänvisar frågan till byggbolaget. Vi får flera vittnesmål inifrån Peab som oberoende av varandra ger samma förklaring till varför Peab lagt så mycket pengar på syrianska föreningar och enskilda ledare.

Samtal med tidigare Peabanställda spelades sedan upp. En tidigare Peabanställd sa bland annat att A såg till att Peab fick byggrätter och att företaget som tack för det fick vara med och betala åt fotbollsklubben. En annan tidigare Peabanställd sa sedan att det var ett triangeldrama där A var beroende av "syrianerna" för att få makt och att Peab ville få projekt vilket gick att få av kommunen. Den intervjuade sa också att A kopplat in "syrianerna" med sponsringsavtal och lite annat som tack för hjälpen och att A då använt sig av Peab för sponsringskontraktet mot att Peab fick byggrätter i kommunen.

A intervjuades sedan om överenskommelser mellan kommunen, Peab och idrottsklubben. Därefter intervjuades ordförande för (S) i kommunen samt ett sittande socialdemokratiskt oppositionsråd i kommunen om anklagelserna.

Därefter sa reportern bland annat att det var C som gjort upp de flesta av Peabs affärer i kommunen och att det var han som skrev under sponsringsavtalen med idrottsklubben samt satt på första raden vid invigningen av den syrisk-ortodoxa kyrkan. Reportern sa också att C reste till Istanbul tillsammans med A och B.

En Peabanställd sa sedan följande.

På någotsätt satt [A] och [C] ihop liksom, [A] bad [C] att så att säga se till så att syrianerna fick ett antal grejer, för att de skulle göra, alltså se till att deras väljare valde [A] liksom.

En tidigare Peabanställd sa sedan följande.

(S) tog ju makten genom valet, och de fick ju mycket röster av syrianerna. (S) ska hjälpa, när man kommer till makten, hjälpa syrianerna, dels med då fotbollsklubben och kyrkan. Och då kommer Peab in, Peab vill ha mark och då har man hittat en lämplig sponsor, som kan sponsra då till exempel fotbollsklubben.

Det tidigare oppositionsrådet och senare kommunalrådet sa sedan följande.

Det är ju inte så att ett stort byggföretag ger saker för att man är snälla, eller att man ger någonting gratis, det är klart att det finns, att det finns en motprestation i det där. Och varför de gynnar syrianska företrädare, ja det [...] måste rimligen hänga ihop i det här, liksom, i det här dramat, att ja, om vi inte kan gynna (S), vilket de ju bevisligen har gjort också, men då kan vi, då kan ju, då kan vi ju säga att Peab gör det här åt er så röstar ni på (S).

Reportern sa sedan att den syrisk-ortodoxa församlingens ordförande, D, vände sig mot uppgiften att kyrkbygget skulle ha påverkat syrianer i kommunen att rösta på (S). Reportern läste upp ett mejl från D enligt följande.

Vi kommuninvånare med syrianska rötter kan tänka alldeles själva och fatta våra egna beslut precis som alla andra invånare.

Därefter sa reportern bland annat att (S) i valet år 2010 lyckades vinna många röster i valdistrikten runt kyrkan. I en intervju med A sa reportern ”det vi ser här ju är ju att den syrianska gruppen får extrema fördelar av Peab”. A svarade bland annat att partiet alltid varit starka i distrikten runt kyrkan.

Reportern sa sedan att redaktionen fått ett avgörande dokument som varken fanns i Peabs internrapport eller var diariefört på kommunen. Reportern sa att dokumentet ”visar svart på vitt att det finns ett samband mellan kommunledningen, Peabs byggprojekt och stödet till fotbollsklubben och församlingen”. En tidigare Peabanställd sa sedan i en intervju att dokumentet kom från A. Dokumentet i fråga syntes i bild och reportern sa bland annat följande.

Under punkten övrigt kan vi bland annat läsa: ’affären ska ses som en helhet’, ’lämna bra bud på byggande av Syrianska kyrka och samlingslokal i [kommundel]’ och ’sponsring av [idrottsförening]’.

Reportern intervjuade sedan A om dokumentet. Därefter syntes reportern stå utanför den syrisk-ortodoxa kyrkan. Reportern sa bland annat att ”på kyrkklockan står det att den är donerad av en tidigare Peabchef, men på fakturan framgår det att han inte har betalat ur egen ficka utan att det är Peab som betalat notan på närmare två hundra tusen kronor.” Reportern ringde också till Peabchefen i fråga som bland annat sa att han inte ville medverka i programmet. Därefter sades bland annat följande av reportern.

Peabs internutredning visar på misstankar om mutor och korruption, men trots det görs aldrig någon polisanmälan. Internutredningen kommer också fram till att Peabs byggprojekt i [kommun] inte alls gått så bra som företaget redovisat, resultat har

manipulerats. Den uppskattade förlusten i [kommun] är omkring en halv miljard kronor. Något Peab aldrig berättat utåt. Däremot får en mellancheff sparken. 2018 når Peab och den syrisk-ortodoxa församlingen en uppgörelse som innebär att Peab får tillbaka 7 miljoner på den ursprungliga fordran på 20 miljoner kronor. Trots Peabs sponsring går fotbollsklubben [...] i konkurs 2015 och en ledare i klubben döms för bokföringsbrott. Och den tidigare Peabchefen [C] har fortsatt sin karriär i ett av Peabgrundarna, [Namn]:s, bolag där han numera är vd.

I slutet av programmet syntes en skylt där följande gick att läsa.

[A] vill tydliggöra att han inte fått mutor eller deltagit i en hemlig pakt. Han hävdar att han inte varit med på mötena 2003 och 2007, eller skrivit dokumenten. Han säger att det inte finns någon koppling mellan kommunen och Peabs sponsring av [idrottsförening], eller renoveringen av pizzerian. Han bestrider att han krävt detta av Peab för att vinna röster.

Därefter syntes ytterligare en skylt där följande gick att läsa.

[B] nekar till att han ingått i en pakt där han och syrianer gynnats. Han hävdar att han aldrig diskuterat politik eller ställt krav om vallöften med [oppositionsråd] eller andra i oppositionen.

I en tredje skylt stod följande att läsa.

Peabs ledning förnekar att företaget medverkat i ett korrupsionsupplägg tillsammans med (S) i [kommun]. De hävdar också att uppgifterna om förluster på 500 miljoner bara bygger på en delanalys som saknar stöd i internutredningens slutrapport och inte ger en rättvisande bild.

Programmet avslutades med att programledaren bland annat sa att redaktionen i flera månader hade sökt Peab för att ställa frågor om företags affärer i kommunen, men att ingen hade velat ställa upp. Därefter syntes en skylt där följande gick att läsa.

Samma dag som programmet sänds skriver Peab att säkerhetsutredningens slutsats, efter kontakter med rättsvårdande myndigheter, är att det inte framkommit tillräckliga bevis för att en polisanmälan skulle leda till åtal och fällande dom. "Därför inriktades åtgärdsarbetet på att genomföra förändringar i vår egen verksamhet".

ANMÄLAN

Programmen har anmälts av B som sammanfattningsvis anför följande.

I programmen riktades ett flertal ogrundade anklagelser mot B. Vardagliga samband misstänkliggjordes och det antydde felaktigt att B hade kopplingar till ekonomisk brottslighet.

Det gjordes gällande att B:s pizzeria byggdes som ett led i korrupcion. Pizzerian byggdes långt tidigare och var ett normalt betalt byggprojekt. Påståendet om brist på bygglov för pizzerian underbyggdes inte och saknar grund.

B sammankopplades med en stuga, men någon sådan koppling finns inte.

Påståendet om sponsring av [idrottsförening] om drygt tio miljoner kronor var felaktigt. Beloppet var väsentligt lägre. Sponsringen i sig var kommersiellt fullständigt normal och hade inte med korruption att göra. Det går att se i jämförelser med motsvarande klubbars avtal.

Enligt programmen skänkte kommunen en fastighet för en krona till den syrisk-ortodoxa kyrkan. Detta är felaktigt. Det fanns ett ömsesidigt avtal mellan parterna, vari ingick en motprestation (tillhandahållande av möteslokal). Det var kyrkan som fullt ut stod för bygget av möteslokalen. Detta kostade kyrkan drygt 60 miljoner kronor. Nyttjanderätten kom kommunen till del. Avtalet godkändes från kommunens sida av ett enhälligt beslut i kommunstyrelsen. Den här typen av avtal är vanliga på kommunal nivå. Det är ett sätt att finansiera samhällsfrämjande verksamhet, till gagn för kommuners utveckling. Att så är fallet nämndes inte i programmen, vilket misstänkliggjorde aktörerna på båda sidor av avtalet. Kommunens beslut att ingå avtalet överklagades till förvaltningsrätten som avslog överklagandet och slog fast att beslutet var lagenligt. I programmen nämndes inget om beslutsprocessen och domstolsavgörandet.

Genom antydningar och val av adjektiv framställdes en normal valkampanj som suspekt. Ett exempel på felaktighet var att Peab skulle ha bekostat en valstuga för ett stort belopp som en sorts muta. Påståendet stämmer inte. I programmen vävdades det också in upprörda röster om detta från oppositionen. Detta förstärkte dramaturgin men styrkte inte det felaktiga påståendet.

Det påstods även i programmen att Peab i sin tur skulle erhålla rätten att bygga en arena, som ”tack för hjälpen”. Detta är felaktigt. Peab vann en offentlig upphandling i konkurrens med andra villiga aktörer. Detta nämndes över huvud taget inte i programmen trots att upphandlingsdokumenten, inklusive tilldelningsbeslutet är offentligt tillgängliga.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) anser att programmen överensstämmer med kraven på opartiskhet, saklighet och bestämmelsen om respekt för privatlivet och anför i huvudsak följande.

Opartiskhet och saklighet

Inför publiceringen sökte SVT B för en intervju flera gånger, vilket också redovisades tydligt i programmen. I *Uppdrag granskning: Makt till varje pris del 1* redovisades att B tackade nej till en intervju med SVT redan vid publiceringen år 2017. Senare i programmet redovisades B:s svar som SVT hade fått via mejl. I *Uppdrag granskning: Makt till varje pris del 2* visades också hur SVT till slut sökte upp

B för en kommentar. Sammantaget gavs B goda möjligheter att bemöta den kritik som riktades mot honom och hans bemötande redovisades tydligt i programmen.

Pizzerian

I *Uppdrag granskning: Makt till varje pris del 1* återberättades det som påstods i ett tidigare reportage om den aktuella kommunen, från april 2017. Där omtalades pizzerian dels utifrån uppgiften att den stred mot gällande detaljplan, dels utifrån uppgiften att den saknade giltigt bygglov. Den senare uppgiften framfördes av dåvarande oppositionsrådet i kommunen. Omständigheterna kring pizzerian utgjorde en del av det ursprungliga tips som SVT hade fått in om misstänkt vänskapskorruption i kommunen, vilket senare ledde fram till det första reportaget 2017.

I den fastslagna detaljplanen från år 2012 står det tydligt att pizzerian skulle bort och ersättas med parkeringsplatser som behövdes till köpcentret. Det står vidare att ”Restaurangen som i dag finns på parkeringsytan kommer att kunna erbjudas möjlig etablering i de nyskapade kommersiella ytorna.” Detaljplanen vann laga kraft under hösten år 2012. Trots detta stod alltså pizzerian fortfarande kvar när SVT började granska ärendet i början av år 2017.

Pizzerian har stått på platsen sedan år 2006 i kraft av tidsbegränsade bygglov. Enligt regelverket får ett tidsbegränsat bygglov ges med högst fem år i taget och den sammanlagda tiden får inte överstiga tio år. Eventuell ansökan om förlängning av det tidsbegränsade bygglovet ska göras senast 10 veckor innan bygglovet upphört att gälla.

Den 21 september 2006 beviljades pizzerian första gången tillfälligt bygglov som gällde i tre år, alltså fram till den 20 september 2009. Kommunen beviljade senare en förlängning av bygglovet till och med den 20 september 2013 samt förlängde det ytterligare en gång till den 21 september 2016. Byggnaden hade då beviljats bygglov i tio år, vilket är maxgränsen enligt kommunens eget regelverk.

När SVT granskade ärendet i början av år 2017 saknade pizzerian bygglov. Pizzerians ägare inkom förvisso den 27 oktober 2016 med ytterligare en ansökan om förlängning av det tillfälliga bygglovet, dock försent eftersom en ansökan ska göras senast 10 veckor innan bygglovet upphör att gälla. Något beslut i frågan togs inte i den aktuella nämnden, trots att frågan var uppe på dagordningen såväl i december 2016 som i februari 2017. Det är mot den bakgrunden som påståendet gjordes att pizzerian stred mot gällande detaljplan och saknade bygglov.

Först den 18 april 2017, kort innan sändningen av *Uppdrag Granskning*s första program, kom bygg- och trafiknämnden med sitt beslut, mer än ett halvår efter det att det tillfälliga bygglovet löpt ut. Pizzerian fick inte något mer tillfälligt bygglov. Argumenten var att bygglovet stred mot gällande detaljplan och ”vidare är

byggnaden inte av tillfällig karaktär på ett sådant sätt att tidsbegränsat bygglov kan medges.”

Anledningen till att SVT ännu en gång riktade fokus mot pizzerian var de fakturor, bilder och vittnesmål som tydde på att Peab hade bekostat flytten av pizzerian i december 2006. De fakturor som SVT har tagit del av som ingick i Peabs egen internutredning visade att Peab betalat el-, ventilation, rör och snickeriarbeten för totalt 239 000 kronor under 2007. Dessa arbeten kunde kopplas till flytten av pizzerian.

Det stämmer som anmälaren skriver att pizzerian byggdes långt tidigare. B:s restaurang [Restaurang 1] hade ett kontrakt med dåvarande Luftfartsverket redan år 1997. År 2002 byggdes en kompletterande restaurang, [Restaurang 2], på mark som Luftfartsverket tillhandahöll. Det är den senare byggnaden som sedermera flyttades i slutet av år 2006. I programmen påstods inte att Peab hade byggt pizzerian, utan att man bekostat installation och flytt av densamma. Förutom fakturorna som bekräftade att det rörde sig om flytt av pizzerian och installationer i samband med det har SVT haft kontakt med två av varandra oberoende muntliga källor inifrån centrala positioner i Peab som båda bekräftar att pizzerian flyttades och installerades på Peabs bekostnad. SVT har dessutom från en av dessa källor tagit del av ett fotografi som visar hur och när restaurangbaracken placeras i [kommundelscentrum].

SVT har också tagit del av fler fotografier som visade hur pizzerian genomgick en omfattande renovering år 2009. Ytterligare en centralt placerad källa med kopplingar till Peab, som även figurerade i programmen, har redogjort för att denna renovering bekostades av Peab och uppgick till minst 500 000 kronor.

SVT har fortlöpande haft kontakt med B och bett honom om att besvara dessa påståenden. Förutom att neka till uppgifterna, vilket framgick i programmen, har B dock inte kunnat visa upp någon dokumentation som styrker att han själv skulle ha betalat flytt och installation. Det faktum att Peab betalade flytt och renovering av pizzerian, tillsammans med de uppgifter i övrigt som framkom i Peabs egen internutredning, gjorde att Peabs utredare fann fog att misstänka korruption. Det underlag och de vittnesuppgifter som SVT tog del av bekräftade den bilden.

Klubbstugan

Stugan som åsyftas torde vara föreningen [idrottsförening]:s gamla klubbstuga.

Den 16 oktober 1997 ingicks ett hyresavtal mellan [idrottsförening] och kommunen avseende föreningslokalen eller ”klubbstugan”. Den 5 december 2003 utfärdade dåvarande kommunstyrelsens ordförande något så udda som ett fribrev till nämnda förening som innebar hyresbefrielse från den 1 december 2003 till dess att en ny kanslibyggnad stod färdig. B var vid utfärdandet av fribrevet ordförande för [idrottsförening]. Detta fribrev kom dock att i realiteten innebära att föreningen

aldrig mer kom att betala någon hyra för den gamla klubbstugan, trots att den nya kanslibyggnaden stod klar i april 2006. Kommunen uppmärksammade detta först tio år senare. Den 29 juni 2016 sades kontraktet mellan kommunen och [idrottsförening] från år 1997 upp. Kommunen konstaterade att den obetalda hyran uppgick till ett belopp om 360 000 kronor, exklusive indexuppräknings.

B anförde i kontakter med kommunen att det var en ny organisation som höll till i den gamla klubbstugan eftersom [idrottsförening] försattes i konkurs i mars 2015. B hävdade dessutom då att han inte varit ordförande i föreningen på två år. Oavsett vilket var han ordförande vid fribrevets införande. SVT hittade dock flera uppgifter som tydde på att B år 2017 alltjämt hade en koppling till den gamla klubbstugan. När kommunens delgivningsman kom till föreningslokalen hänvisades han till en man som tilltalades ”ordföranden” av folk i lokalen. Enligt uppgift till SVT var denne man B. En annan uppgiftslämnare inifrån den syrianska gruppen berättade för SVT i programmet från år 2017 att det var B som ”styrde över lokalen”. SVT bedömde att B hade en tydlig koppling till den gamla klubbstugan, som ordförande i föreningen [idrottsförening]. SVT fann dessutom flera belägg för att B alltså hade starka kopplingar till stugan även efter föreningens konkurs.

Sponsring av idrottsförening

SVT har gått igenom samtliga kontrakt som Peab har ingått med [idrottsförening]. Dessa kontrakt har dels lämnats ut till SVT via olika källor inom Peab, dels via den förundersökning som inleddes mot klubben i samband med konkursen och som ledde fram till att en sportchef i [idrottsförening] dömdes till fyra månaders fängelse för bokföringsbrott.

År 2005 skrevs det första avtalet om sponsring mellan Peab och [idrottsförening]. Det undertecknades av B och C, och gav klubben 2 500 000 kronor under en treårsperiod samt en ny klubbstuga värd 2 000 000 kronor.

År 2008 skrev C och B under ett nytt kontrakt som garanterade [idrottsförening] 2 200 000 kronor under en treårsperiod.

I mars år 2010 skrev C och B under ännu ett kontrakt som garanterade föreningen 2 200 000 kronor under en treårsperiod.

Hösten år 2010 skrev C och B ett fjärde kontrakt som gav [idrottsförening] ytterligare 1 000 000 kronor över en tvåårsperiod. Totalt gav dessa kontrakt [idrottsförening] 9,9 miljoner kronor. Utöver dessa kontrakt har SVT tagit del av ett antal fakturor och bankkontoutdrag som vidimerar att dessa kontrakt, som i vissa avseenden överlappar varandra, verkligen har genererat utbetalda medel.

Från det första kontraktet från år 2005 har SVT fakturor som visar att det nya kanslihuset betalas av Peab. Detta bekräftas också i Peabs egen internutredning.

Från det andra avtalet från år 2008 har SVT tagit del av en utbetalning från 30 september 2009 på 750 000 kronor. Från kontraktet undertecknat den 25 mars 2010 har redaktionen tagit del av en faktura som rör en utbetalning på 700 000 kronor.

Vidare har SVT tagit del av en faktura från avtalet undertecknat den 21 september 2010 på 500 000 kronor, samt ytterligare tre fakturor från åren 2011 till 2012 på sammanlagt 1 150 000 kronor. Totalt har SVT sex fakturor på totalt 3 100 000 kronor samt kontoutdrag från förundersökningen från år 2011 till 2012 som visar att Peab under denna tid betalat in 2 000 000 kronor till föreningen. Även om dessa fakturor och kontoutdrag inte tecknar en fullständig bild ger de ytterligare belägg för påståendet att utbetalningar skett enligt de ingångna avtalen.

Enbart under år 2011 till 2012 utbetalades alltså, enligt de kontoutdrag SVT tagit del av, totalt 2 miljoner kronor från Peab till klubben.

Totalt mellan år 2005 och 2012 rör det sig om 9,9 miljoner kronor enligt kontrakten, inklusive beloppet för kanslibyggnaden. SVT avrundade den siffran till 10 miljoner kronor eftersom kanslihuset kostade 2,5 miljoner kronor om momsen räknas in. Dessutom tillkom kostnader för rörinstallation för 895 000 kronor inklusive moms, enligt fakturor som SVT har tagit del av. Eftersom kommunen också byggde flera omklädningsrum är det dock osäkert exakt hur mycket av kostnaderna för rörinstallationen som kan belastas [idrottsförening]:s kanslibyggnad. Som jämförelse kan noteras att Peab Bostads sponsring för samtliga idrottsföreningar i Upplandsregionen år 2012 var totalt 964 285 kronor. Av dessa fick [idrottsförening], ett lag som säsongen 2012 spelade i division 2, 750 000 kronor (78 procent av Peab Bostad region Upplands totala sponsring det året). Det lag som fick näst mest detta år var elitserielaget i bandy, IK Sirius, som sponsrades med 77 000 kronor.

Framställning av valkampanj

SVT anser inte att valen av adjektiv i programmen var märkliga eller suspekta. Det som beskrevs var grundligt underbyggda faktum – att Peab bland annat betalat för två valstugor och skänkt dem till (S) i kommunen inför valet 2010.

SVT har tagit del av fakturor där det framgått att Peab har betalat för valstugorna. Vidare har SVT flera vittnesuppgifter inifrån Peab som har bekräftat att det är Peab och ingen annan som har betalat. I programmen konfronterades kommunstyrelsens dåvarande ordförande, A, som nekade till att (S) i hemlighet skulle ha låtit sig sponsras av Peab med de 386 000 kr exklusive moms som de två stugorna enligt fakturorna till Peab skulle ha kostat. Efter omfattande efterforskningar, där SVT haft god hjälp av den nuvarande ledningen för (S) i den aktuella kommunen, kunde SVT med säkerhet dra slutsatsen att partiet inte betalat för dessa stugor, en slutsats som (S) i kommunen också kommit fram till. Det fanns ingenting i den sparade

bokföringen, och inte heller någon person inom partiet, som kunde bekräfta A:s uppgifter om att (S) gjort rätt för sig och betalat.

Det framgick i programmen att ordförande i (S) i kommunen och revisor under den aktuella perioden, har gått igenom all bokföring och inte hittat något som tyder på att Peab har fakturerat (S).

Vidare fann SVT belägg för att Peab även bekostade tryckningen och uppsättningen av två enorma valaffischer inför valet 2010. Inte heller i detta fall hittade (S) i kommunen någonting som kunde bekräfta att de själva hade betalat för valaffischerna. I ett mejl skickat den 25 augusti 2010 adresserat till A, i rollen som kommunstyrelsens ordförande, bekräftades att A själv givit instruktioner att bilden på honom som låg till grund för valaffischerna skulle skickas till Peab som i sin tur ombesörjde tryckningen. Ett vittne inifrån Peab har även bekräftat att det var Peab som betalade och satte upp de båda affischerna åt (S) i kommunen.

SVT:s slutsats byggde på fakturor, flera av varandra oberoende muntliga källor, mejl, samt en genomgång av (S) bokföring för åren 2010–2011. Uppgiften att Peab i hemlighet sponsrade (S) i kommunen med både valstugor och valaffischer i valrörelsen år 2010 är något som varken Peab själva eller (S) i kommunen i dag förnekar.

Kyrktomten

Anmälarens påstående om att programmen inte redovisar att tomtköpet för en krona inte var kopplat till en motprestation från församlingens sida saknar stöd. Vidare är påståendet om att programmen inte nämner domstolsavgörandet inte heller korrekt.

Anmälaren anser att SVT påstått att Peab givits rätten att bygga en arena som "tack för hjälpen". Något sådant påstod SVT inte i programmen. Där konstaterades att Peab ingått ett sponsoravtal med [idrottsförening], byggt en kanslibyggnad för drygt två miljoner kronor, samt att Peab byggt en arena som kommit fotbollsklubben till gagn. En tidigare Peabanställd sade följande i programmen: "Jag ser det som ett triangeldrama. Eller som ett triangelspel. A tar makten, han är beroende av syrianerna för att få makten. Och Peab vill få projekt. Och det kan man ju få av kommunen. Och på så sätt så kopplar A in syrianerna med sponsringsavtal och lite andra saker för att, ja, som tack för hjälpen. Och då använde han sig av Peab för det här sponsringskontraktet." Den tidigare anställda var en tillfälligt medverkande i programmen. SVT ansåg att uttalandet var viktigt och relevant att redovisa i programmen då det bekräftade den bild som bland annat Peab kommit fram till i sin internutredning.

Respekt för privatlivet

B hade vid den period som SVT granskade en tydlig maktposition. Han var en lokal företagare, ordförande för division 1-laget [idrottsförening], aktiv medlem i (S) och betraktades som en stark ledargestalt för syrianerna. [idrottsförening] var, när B var

ordförande, en viktig förening för syrianerna med över 500 medlemmar. Det var alltså inte enbart en fotbollsklubb utan en förening som anordnade många andra aktiviteter i klubbhuset för sina medlemmar. Vidare var B ordförande i Syrianska Riksförbundet från juni år 2016 till augusti år 2018.

B satt med i styrelsen för bygget av den syrisk-ortodoxa kyrkan år 2010 och sågs som en naturlig samtalspartner för dåvarande kommunstyrelseordförande A i många politiska frågor, vilket också framkom i SVT:s program.

I internutredningen från Peab pekades B ut som en nyckelspelare i upplägget mellan Peab, (S) och syrianerna i kommunen. SVT:s granskning kunde visa att B umgicks privat med både kommunstyrelsens ordförande och Peab Bostads vd och att han spelade en viktig roll i hur den syrianska församlingen, Peab och (S) i kommunen gynnade varandra genom tjänster och gentjänster.

Det som behandlades i programmen gällande B rörde hans roll som företagare, maktbärande, politiker och ledare för viktiga verksamheter i den aktuella kommunen. Även den kritik som framkom i programmen mot honom gällde dessa områden.

ANMÄLARENS KOMMENTAR

Anmälaren anför sammanfattningsvis följande.

Pizzerian

En detaljplan är inte något som en enskild ägare eller verksamhetsutövare ansvarar för. Det är alltså ett missriktat angrepp att påstå att bedrivandet av restaurangverksamheten stod i strid med detaljplanen. Ändå misstänkliggjordes B i programmen, just med hänvisning till något slags oförenlighet med detaljplanereglerna. Det är vidare tillåtet att avvika från detaljplanen. Ett sådant dokument är ett led i samhällets övergripande planering av ett stort område. Mindre avvikelser från en detaljplan är i sig tillåtna enligt lag.

I programmen påstods att tidsbegränsat bygglov endast får ges i tio år. Påståendet står i direkt strid med 9 kap. 33 § 2 st. plan- och bygglagen. Där framgår tydligt att gränsen är åtminstone 15 år, i vissa fall längre, inte tio år som SVT påstod.

Till denna kommentar bifogas det serveringstillstånd som gavs av kommunen, vilket visar att lov givits. Inget sades om kommunens lov i programmen, trots att det var lättåtkomligt hos kommunen och trots att reportern upplystes om lovens existens.

Klubbstugan

[Idrottsförening] hyrde lokalen av kommunen fram till cirka år 2007, varav de avslutande åren hyresfritt på grund av förekomst av svartmögel. Därefter flyttade föreningen och hade en klubblokal på annat håll. Det fanns därefter ingen som

helst koppling mellan föreningen och B å ena sidan och stugan eller kommunen i egenskap av hyresvärd å andra sidan. Att någon som vistas i lokalen hänvisar till ”ordföranden” är inte ett bevis på något. B har inte haft någon som helst koppling till lokalen sedan hyresperioden tog slut.

PROGRAMFÖRETAGETS TILLÄGGSYTTTRANDE

SVT anför i huvudsak följande.

Pizzerian

När pizzerian beviljades sitt sista tillfälliga bygglov i slutet av år 2013 – som gällde fram till den 21 september 2016 – stipulerade den dåvarande lagstiftningen att den maximala tiden för tillfälliga bygglov var 10 år. Därmed var den maximala tiden uppnådd, eftersom pizzerian innehaft tillfälliga bygglov sedan år 2006. En lagändring från och med den 1 juli 2014 gav förvisso kommunen en laglig möjlighet att utvidga det tillfälliga bygglovet med ytterligare fem år, eftersom den maximala tiden utökats till 15 år. Dock förändrar det inte i sak att bygglovet löpte ut hösten år 2016 och att pizzerian stod utan giltigt bygglov när *Uppdrag granskning* i början av år 2017 inledde sin granskning.

Det är viktigt att påpeka att påståendet om detaljplan och bygglov i programmen inte höll B till last, eftersom det är kommunen som beslutar om detaljplaner och bygglov. Däremot var det en av flera omständigheter som SVT började undersöka då detta väckte misstankar om vänskapskorruption. Det faktum att det tog kommunen drygt sex månader att komma fram till att pizzerian inte kunde beviljas bygglov i ett ärende av rutinartad karaktär väckte frågor hos SVT, likaså motiveringen när beslutet väl kom: “Förslaget strider mot gällande detaljplan som vann lagakraft hösten år 2012 och vars intentioner håller på att färdigställas. Vidare är byggnaden inte av tillfällig karaktär på ett sådant sätt att tidsbegränsat bygglov kan medges.”

I samband med granskningen år 2017 ställde SVT frågan varför pizzerian överhuvudtaget beviljades några tidsbegränsade bygglov från år 2012 och framåt. Det är korrekt, såsom anmälaren skriver, att en mindre avvikelse från detaljplan kan tillåtas. Det är dock enligt Boverket under förutsättning att en sådan avvikelse är ”liten och förenlig med detaljplanens syfte”. En pizzeria på ett område som enligt detaljplanens uttalade syfte ska utgöras av parkeringsplatser bedömde SVT inte skulle innebära en liten avvikelse. Att ett sådant undantag inte är aktuellt i detta fall tydliggörs direkt i detaljplanen: “Restaurangen som i dag finns på parkeringsytan kommer att kunna erbjudas möjlig etablering i de nyskapade kommersiella ytorna.” Om det är möjligt att utfärda ett permanent bygglov för åtgärden, på grund av att det anses vara en godtagbar avvikelse, ska ett sådant permanent bygglov utfärdas, enligt Boverket. Det ska då inte utfärdas ett tidsbegränsat lov. Något permanent bygglov har alltså inte utfärdats till pizzerian. I slutet av september år 2017 beviljades pizzerian upplåtelse för uteservering på allmän platsmark. Detta har dock

ingenting med bygglov att göra. Det tillståndet beviljades först efter att pizzerian nekats fortsatt bygglov och var inte gällande vid tidpunkten då *Uppdrag granskning* inledde sin granskning av den aktuella kommunen i början av år 2017.

Klubbstugan

SVT vidhåller att det fanns en tydlig koppling mellan B, ordförande i [idrottsförening] samt den gamla klubbstugan på Bragegatan enligt de belägg som beskrivits i tidigare yttrande. [idrottsförening] hyrde lokalen av kommunen, enligt det hyreskontrakt som SVT har tagit del av, från år 1997 till 2002. Från december år 2003 fick föreningen ett fribrev utfärdat fram tills dess att en ny kansli lokal stod färdig. Det fanns dock ingenting som tydde på att aktiviteten i stugan avtog eller att föreningen flyttade hela sin verksamhet ([idrottsförening] var inte bara en fotbollsklubb) till den nya kanslibyggnaden som stod färdig år 2006. Det finns ingen dokumentation som tyder på att föreningen sagt upp kontraktet med kommunen efter år 2006 och inte heller har kommunen ingått något nytt hyresavtal med någon annan hyresgäst efter år 2006. Det har, enligt kommunen, inte skett något låsbyte i klubbstugan under tiden från år 1997 tills dess att klubbstugan brann ner år 2017. Nycklarna har under hela denna tid innehafts av [idrottsförening]. Enligt kommunen har det ursprungliga hyreskontraktet från år 1997 skrivits så att det förlängts med tre år i taget om det inte sägs upp. Någon uppsägning av avtalet har heller inte skett. Enligt kommunen har således avtalet löpt på och nycklarna stannat hos samma förening hela denna tid.

Det var B, ordföranden för [idrottsförening], som kommunen via kommunens fastighetskontor Komfast kontaktade i slutet av år 2015 när det sent omsider framkom att någon hyra inte betalats för klubbstugan sedan år 2003. Det var också föreningens fribrev som användes av kommunledningen som argument för att stoppa en planerad avhysning. Med tanke på B:s centrala position bland den syrianska folkgruppen i kommunen, den historik som finns runt klubbstugan samt de vittnesuppgifter som *Uppdrag granskning* tagit del av och som tidigare redovisats var det enligt SVT väl belagt att B hade kopplingar till den gamla klubbstugan. Det var också vad som påstods i programmen.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Dessa krav tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

Kravet på opartiskhet innebär enligt nämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken.

Som regel ska detta ske i samma program eller inslag antingen genom att den kritiserade själv medverkar eller genom att en kommentar från honom eller henne redovisas. Att en part vägrar att medverka hindrar inte att ett program eller inslag sänds. Om möjligt bör i sådana fall den kritiserades uppfattning redovisas på något annat sätt.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Denna skyldighet innebär enligt nämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Vid tiden för sändning fanns i SVT:s sändningstillstånd bestämmelsen om att SVT ska respektera den enskildes privatliv i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat (15 § i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Opartiskhet och saklighet

Granskningsnämnden konstaterar att programmen var en kritisk granskning av om Socialdemokraterna, ett byggbolag, en religiös församling samt en idrotts förening i en svensk kommun skulle ha gynnat varandra. I programmen riktades kritik mot anmälaren, B. Nämnden konstaterar att B erbjudits att medverka i programmen och att mejl från honom lästes upp. Programmen strider därför inte mot kravet på opartiskhet i den delen.

Nämnden konstaterar vidare att delar av anmälarens kritik är riktad mot uttalanden gjorda av politiker samt av tidigare anställda i det aktuella byggbolaget. Dessa var så kallade tillfälligt medverkade på vilka kraven på opartiskhet och saklighet kan ställas lägre än på företrädare för programföretaget. Programmen strider därför inte i dessa avseenden mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Framställning av valkampanj

Nämnden anser att SVT i sitt yttrande har visat grund för uppgifterna om att Peab betalat för två valstugor och två valaffischer åt Socialdemokraterna. Påståendena i programmen om valkampanjen strider därför inte mot kravet på saklighet. Med beaktande av SVT:s granskningsskyldighet anser nämnden att framställningen av valkampanjen i programmen inte heller strider mot kravet på opartiskhet.

Pizzerian

Av SVT:s yttrande framgår att den aktuella pizzerian saknade bygglov från den 22 september 2016 och att pizzerian dessförinnan innehåft tillfälliga bygglov i tio år. Det framgår också att B den 27 oktober 2016 ansökte om förlängning av det tillfälliga bygglovet och att bygg- och trafiknämnden den 18 april 2017 beslutade att pizzerian inte beviljades något mer tillfälligt bygglov.

Nämnden anser mot bakgrund av ovanstående att programmen inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet i den delen. Vad anmälaren i övrigt har anfört om detta ändrar inte den bedömningen.

Vidare anser nämnden att SVT i sitt yttrande har visat grund för uppgifterna som framkom i programmen om att flytt och renovering av pizzerian hade bekostats av byggbolaget. Programmen strider därför inte heller mot kravet på saklighet i den delen.

Idrottsföreningen och klubbstugan

Av handlingarna i ärendet framgår att det aktuella byggbolaget sponsrat idrottsföreningen med 9,9 miljoner kronor. Enligt nämndens mening strider inte uppgiften i programmen om att idrottsföreningen sponsrats med ”omkring tio miljoner kronor” mot kravet på saklighet.

I programmen specificerades inte närmare vilken typ av koppling B hade till stugan i fråga, men det framgick att B varit ordförande för idrottsföreningen som tidigare hyrt stugan. Av SVT:s yttrande framgår att B var ordförande för idrottsföreningen när föreningen fick ett fribrev om hyresbefrielse för klubbstugan år 2003. Vidare anför SVT att kommunens fastighetskontor år 2015 hade kontakt med B i egenskap av ordförande för föreningen, i fråga om utebliven hyra för stugan. Nämnden anser mot den bakgrunden att påståendena som i programmen gjordes om B:s koppling till klubbstugan inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Kyrktomten

Nämnden konstaterar att det sades att villkoret för att församlingen fick köpa marken för en krona var att det i anslutning till kyrkan byggdes en samlingslokal som kommunens föreningar hade rätt att nyttja. Det framgick också att församlingen bekostade byggandet av kyrkan och den anslutande lokalen. Vidare konstaterar nämnden att det i programmen sades att frågan om tomtköpet prövats i förvaltningsrätten och att försäljningen inte stred mot förbudet om understöd till enskild, då kommunen i gengäld fick en samlingslokal. Vad anmälaren har anfört om att dessa uppgifter utelämnades medför därför inte att programmen strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Respekt för privatlivet

Nämnden anser att de uppgifter som framkom om B i programmen inte var av intrångskaraktär. Programmen strider därför inte mot bestämmelsen om respekt för privatlivet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg och Sofia Olsson Olsén efter föredragning av Tamara Mivelli.

För granskningsnämnden

Dag Mattsson

SIGNATURSIDA

Detta dokument har elektroniskt undertecknats av följande
undertecknare:

NAMN:	Dag Edvin Bror Mattsson
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_072682e6e500a09c3dda92cf083d7460dc
DATUM & TID:	2021-10-18 06:28:30 +02:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2021-10-18 06:28:36 +02:00
Ref: 21759SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)